

Rapport Waterrijk West te Boskoop

Naderonderzoek beschermde natuurwaarden

projectnr. 172805.11
1 november 2009

Opdrachtgever
Waterrijk Boskoop BV
T.a.v. de heer A. Koopman
Postbus 456
1940 AL BEVERWIJK

datum vrijgave	beschrijving	goedkeuring	vrijgave
1 november 2009	Naderonderzoek	drs. ing. M.L. Braad	drs. J.H. Aalberts - Bakker

	Inhoud	Blz.
1	Inleiding	4
1.1	Aanleiding	4
1.2	Wettelijk kader	4
1.3	Doel onderzoek	4
1.4	Onderzoeksgebied	5
2	Werkwijze	6
3	Resultaten onderzoek	8
3.1	Algemeen	8
3.2	Groene glazenmaker	8
3.3	Ringslang	9
3.4	Rugstreepad	10
3.5	Vissen	10
3.6	Broedvogels	12
4	Effectbeoordeling	14
4.1	Groene glazenmaker	14
4.2	Ringslang	14
4.3	Rugstreepad	14
4.4	Vissen	14
4.5	Broedvogels	15
5	Conclusie	16
5.1	Conclusie	16
6	Literatuur	18

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Waterrijk Boskoop BV is voornemens om woningen te realiseren op de locatie Waterrijk West in Boskoop. De locatie Waterrijk West betreft een zogenaamde inbreidingslocatie waar de ontwikkeling van een nieuw woongebied is gepland binnen de door de provincie vastgestelde 'rode contour'. Waterrijk West biedt goede kansen voor 'waterrijk wonen', wonen op en aan het water.

In het kader van de planologische procedure heeft Oranjewoud B.V. in een eerder stadium een natuurtoets uitgevoerd. In de natuurtoets wordt een beschrijving gegeven van de beschermde natuurwaarden in het onderzoeksgebied in het kader van de Flora- en faunawet. Uit de natuurtoets (Van Oirschot-Beerens, 2006) blijkt dat in het onderzoeksgebied mogelijk strikt beschermde diersoorten aanwezig zijn. Het gaat hierbij om de grote modderkruiper, kleine modderkruiper, bittervoorn, rugstreeppad, ringslang en groene glazenmaker.

1.2 Wettelijk kader

Vanuit de huidige natuurwetgeving is een initiatiefnemer bij ruimtelijk ingrepen verplicht op de hoogte te zijn van de in het onderzoeksgebied voorkomende beschermde natuurwaarden, met als doel dat aan deze waarden zo min mogelijk schade wordt toegebracht. Indien schade aan beschermde soorten niet te voorkomen is, is mogelijk een ontheffing ex. art. 75 van de Flora- en faunawet noodzakelijk.

De kleine modderkruiper is een beschermde vissoort die vermeld staat op Tabel 2 van de Flora- en faunawet. Voor een eventuele ontheffingsaanvraag is een licht afwegingkader van toepassing. De groene glazenmaker, ringslang, grote modderkruiper en bittervoorn zijn strikt beschermde soorten en staan vermeld op Tabel 3 van de Flora- en faunawet en Bijlage II en IV van de Habitatrichtlijn. Voor deze soorten geldt een zwaar afwegingskader.

Om te bepalen of de voorgenomen ruimtelijke ontwikkeling Waterrijk West een negatief effect heeft op deze strikt beschermde soorten is het noodzakelijk om een naderonderzoek uit te voeren om de aan- of afwezigheid van deze soorten vast te stellen. Daarnaast is deze kennis noodzakelijk om met succes een ontheffingsprocedure te doorlopen en om gepaste mitigerende en compenserende maatregelen te kunnen formuleren.

1.3 Doel onderzoek

Het doel van voorliggende onderzoek is het inventariseren van strikt beschermde diersoorten in het onderzoeksgebied Waterrijk West. Indien strikt beschermde soorten worden aangetroffen wordt bepaald of de voorgenomen ontwikkeling strijdig is met de huidige Flora- en faunawet en een ontheffing noodzakelijk is.

2 Werkwijze

In het voorjaar, zomer en najaar van 2009 is naderonderzoek uitgevoerd naar (strikt) beschermde soorten in het onderzoeksgebied Waterrijk West in Boskoop. Het onderzoeksgebied is vijfmaal door deskundige ecologen bezocht op 19 mei, 11 juni, 15 juni, 29 juni en 10 augustus 2009.

De veldbezoeken zijn uitgevoerd bij gunstige weersomstandigheden (zie Tabel 1-1).

Tabel 1-1: Weersomstandigheden tijdens de veldbezoeken (bron: www.knmi.nl).

Datum	Temperatuur	Bewolking	Wind
19-05-2009	7,3 - 20,1 °C	half bewolkt	lichte wind
11-06-2009	9,7 - 16,4 °C	zwaar bewolkt	matige wind
15-06-2009	10,9 - 19,1 °C	zwaar bewolkt	lichte wind
29-06-2009	15,9 - 27,7 °C	half bewolkt	lichte wind
10-09-2009	10,2 - 20,0 °C	half bewolkt	matige wind

Tijdens het naderonderzoek is het gehele onderzoeksgebied onderzocht op het voorkomen van de strikt beschermde soorten. Onderstaand wordt de werkwijze beschreven voor de verschillende soortengroepen.

Groene Glazenmaker

De watergangen in het onderzoeksgebied zijn met één veldbezoek onderzocht op het voorkomen van de groene glazenmaker. De levenscyclus van deze libel is gebonden aan de plantensoort krabbescheer, en met name goed ontwikkelde krabbescheervelden. Krabbescheer is veelvuldig in de watergangen van het plangebied aangetroffen (Van Oirschot-Beerens, 2006). Het terreinbezoek is overdag tijdens de vliegtijd (augustus - september) van de libel uitgevoerd.

Ringslang

In twee veldbezoeken is het onderzoeksgebied onderzocht op aanwezigheid van ringslangen. In het onderzoeksgebied is gezocht naar zonnende exemplaren en gekeken of mogelijk broedhopen aanwezig zijn. De veldbezoeken zijn uitgevoerd bij gunstige weersomstandigheden in mei en juni. In deze periode laat de ringslang zich niet snel verstoren en zijn goed te benaderen.

Rugstreepad

Het onderzoeksgebied is in twee veldbezoeken, één overdag en één avondbezoek onderzocht op het voorkomen van de rugstreepad. De inventarisatie heeft plaatsgevonden op basis van roepende beesten, aangevuld met zichtwaarnemingen. Daarnaast zijn de ondiepe delen van de watergangen en landbiotoop afgezocht. De bezoeken zijn uitgevoerd bij gunstige weersomstandigheden in de koorperiode (de periode waarin 'gekwaakt' wordt). De veldbezoeken hebben plaatsgevonden in de periode mei - juni.

Vissen

De watergangen in het onderzoeksgebied zijn éénmaal met een steeknet steekproefsgewijs afgezocht op de aanwezigheid van beschermde vissoorten grote modderkruiper, kleine modderkruiper en bittervoorn. Door het bevissen van de aanwezige

watergangen in het onderzoeksgebied, is vastgesteld of de bovengenoemde vissoorten daadwerkelijk in het onderzoeksgebied Waterrijk West voorkomen. Het veldbezoek heeft plaatsgevonden in mei.

Broedvogels

Met de opdrachtgever is afgesproken dat naast de bovengenoemde soorten ook gekeken wordt naar broedvogels in het plangebied Waterrijk West. Dit onderzoek behelst *geen* broedvogelinventarisatie volgens de BMP-methodiek (Van Dijk, 2004). Tijdens de veldbezoeken zijn de aanwezige en nestindicerende (broed)vogels genoteerd. Op basis hiervan is een beeld te krijgen van de aanwezige (broed)vogels in het plangebied, zonder hiertoe een uitputtende broedvogelinventarisatie uit te voeren.

Op basis van de voorgenomen ontwikkeling Waterrijk West en de inventarisatiegegevens zijn de (mogelijke) effecten (vernietiging, verstoring, versnippering) op de aanwezige beschermde soorten beschreven. Indien negatieve effecten worden verwacht, dan worden mitigerende maatregelen voorgesteld. Tenslotte zijn conclusies getrokken met betrekking tot eventuele overtredingen van verbodsbepalingen zoals genoemd in de Flora- en faunawet art. 75, en te nemen vervolgstappen.

3 Resultaten onderzoek

3.1 Algemeen

Uit de Natuurtoets van 2006 is naar voren gekomen dat in het onderzoeksgebied Waterrijk West voor de soortgroepen libellen, reptielen, amfibieën en vissen mogelijk (strikt) beschermde soorten aanwezig zijn. Het gaat hierbij om de groene glazenmaker, ringslang, rugstreepad, kleine modderkruiper, grote modderkruiper en bittervoorn. Daarnaast is aandacht besteed aan het voorkomen van broedvogels in het onderzoeksgebied.

Op basis van de verspreidingsgegevens van bovengenoemde soorten, in combinatie met kennis van de terreingeschiktheid voor deze soorten en de inventarisatiegegevens van de veldbezoeken is nagegaan of deze soorten daadwerkelijk in het onderzoeksgebied voorkomen.

Belangrijk voor de verspreiding van deze soortgroepen zijn de in het onderzoeksgebied gelegen watergangen (met krabbescheer), ruigtes en overhoekjes. Het onderzoeksgebied was vrij toegankelijk en is intensief onderzocht op de aanwezigheid van genoemde soorten. Hieronder volgen de bevinding van de veldbezoeken in 2009 per onderzochte soort.

3.2 Groene glazenmaker

Het onderzoeksgebied is bezocht op 10 september 2009 om de groene glazenmaker vast te stellen. Het bezoek heeft plaatsgevonden aan het eind van de vliegperiode (eind juli - midden september). De groene glazenmaker is een soort die volledig afhankelijk is van vegetaties met krabbescheer in het leefgebied. De soort gebruikt krabbescheer voor het afzetten van eieren en het opgroeien van de larven. Uit de natuurtoets (Van Oirschot-Beerens, 2006) blijkt dat krabbescheer vrij talrijk tot massaal in de watergangen in de noordelijke helft van het plangebied aanwezig was. Tijdens de veldbezoeken viel op dat in de watergangen weinig tot geen krabbescheer aanwezig was. Wat hier de oorzaak van is is niet bekend, mogelijk dat het beheer in het gebied hier iets mee te maken heeft. Tijdens de veldbezoeken werd met name in het noordelijke deel van het onderzoeksgebied in twee watergangen krabbescheerplanten aangetroffen.

Foto 3-1: Krabbescheerplanten in het onderzoeksgebied.

De aangetroffen krabbescheerplanten in 2009 voldoen niet aan de habitateisen van de groene glazenmaker. Als richtlijn wordt een oppervlakte van 100-150 m² krabbescheer aangehouden (De Vries *et al.*, 2003). Deze hoeveelheden waren in 2006 nog aanwezig in het plangebied, in 2009 is een dergelijke oppervlakte niet aangetroffen. In kleinere krabbescheervegetaties ontbreekt de groene glazenmaker vaak. De soort werd dan ook niet aangetroffen in het onderzoeksgebied. Uit het verleden zijn waarnemingen van de groene glazenmaker in het onderzoeksgebied en omgeving bekend (mond. mededeling omwonende). Het biotoop (m.n. krabbescheer) zoals in 2009 aanwezig in het onderzoeksgebied biedt geen geschikt leefgebied voor de groene glazenmaker.

De watergangen in het onderzoeksgebied bieden wel een geschikt leefgebied voor andere, niet beschermde, libellensoorten. De soorten planten zich ook voort buiten krabbescheervegetatie. De volgende libellensoorten zijn aangetroffen tijdens het veldwerk: vroege glazenmaker, paardenbijter, viervlek, platbuik, lantaarn, azuurjuffer, variabele waterjuffer, grote roodoogjuffer en gewone pantserjuffer.

3.3 Ringslang

Het onderzoeksgebied is twee keer bezocht, specifiek voor het waarnemen van zonnende ringslangen. De veldbezoeken hebben plaatsgevonden bij gunstige weersomstandigheden. Hierbij is ook aandacht besteed aan mogelijk voortplantingslocaties (broedhopen) van de soort.

Foto 3-2: Ruige overhoekjes in het plangebied.

In de ruime omgeving van Boskoop komen (grote) populaties ringslangen voor, o.a. Reeuwijksche plassengebied. Regelmatig wordt melding gemaakt (o.a. waarneming.nl) van de soort in bebouwd gebied in de omgeving van het onderzoeksgebied. De ringslang is sterk aan water gebonden, maar wordt ook ver van open water aangetroffen. Het is een typisch 'randdier' dat wil zeggen dat de soort een voorkeur vertoont voor overgangen tussen verschillende landschapselementen (Anonymus, 2003). Daarbij prefereren ringslangen een breed spectrum aan biotopen met een uitgesproken voorkeur voor de aanwezigheid van water, voldoende zon- en schuilplaatsen, een hoge amfibiedichtheid en droge, vorstvrije overwinteringsplaatsen.

De ringslang is echter niet aangetroffen in het onderzoeksgebied. Het intensieve gebruik (kwekerijen) van de percelen heeft naar verwachting een verstoring effect op ringslangen en biedt daarom geen geschikt leefgebied. Daarnaast zijn de oevers vaak met steile beschoeiing uitgevoerd (zie foto 3-2) en daardoor niet vrij toegankelijk voor de soort. In het oostelijke deel van het onderzoeksgebied zijn enkele ruige overhoekjes aanwezig,

waar speciaal aandacht aan is besteed. Ook hier werden geen ringslangen aangetroffen. Deze ruige hoekjes worden o.a. gebruikt om plantaardig kwekerij afval te storten. In het onderzoeksgebied zijn geen geschikte voortplantingslocaties (broedhopen) aangetroffen.

3.4 Rugstreepad

Het onderzoeksgebied is twee maal bezocht op 11 en 29 juni 2009 voor de rugstreepad. Deze amfibiesoort wordt verwacht in het gebied, aangezien de soort in de omgeving van Boskoop en Waddinxveen regelmatig wordt aangetroffen (o.a. waarneming.nl).

De rugstreepad komt voor in biotopen die een zekere dynamiek vertonen en kan goed tegen schommelingen in temperatuur, schaarse begroeiing en slechts tijdelijk voor voortplanting geschikte wateren. In het cultuurlandschap kennen sommige landbouwgebieden en bouwlocaties deze dynamiek en zijn daardoor geschikt voor de rugstreepad. Verdwijnt de pioniersituatie, en neemt de concurrentie van gewone pad en bruine kikker toe, dan verdwijnt de rugstreepad uiteindelijk.

Foto 3-3: Gewone padden en een bruine kikker in het onderzoeksgebied.

Het onderzoeksgebied is intensief afgezocht op het voorkomen van de rugstreepad. Hiertoe zijn vele stenen, takken en ander materiaal omgekeerd die mogelijk als schuilplaats dienen voor amfibieën. Onder deze materialen werden alleen gewone padden en bruine kikkers (adult en juveniel) aangetroffen (zie foto 3-3). Rugstreepadden werden niet aangetroffen tijdens het onderzoek. Tijdens het avondbezoek, met zeer gunstige weersomstandigheden, is geluisterd naar korende rugstreepadden in het onderzoeksgebied. Rugstreepadden werden niet gehoord. Wel werd op diverse plaatsen korende bastaardkikkers gehoord.

Uit de veldbezoeken blijkt dat de rugstreepad ten tijde van het onderzoek in 2009 niet in het onderzoeksgebied Waterrijk West aanwezig was. Het ontbreken van pioniersituaties en het veelvuldig voorkomen van andere concurrerende amfibieën, o.a. gewone pad en bruine kikker, kan hier een oorzaak van zijn.

3.5 Vissen

Het onderzoeksgebied is op 19 mei intensief bemonsterd op het voorkomen van beschermde vissoorten en verder zijn vangsten en waarnemingen gedaan tijdens andere veldbezoeken. Er is specifiek gezocht naar de grote modderkruiper, kleine modderkruiper en bittervoorn. Het onderzoek is uitgevoerd door twee deskundige ecologen,

gebruikmakend van steeknetten. De watergangen in het onderzoeksgebied zijn stelselmatige bevist om de aanwezige vissoorten te bemonsteren.

Foto 3-4: Het bevissen van de watergangen en enkele vangsten van niet beschermde vissoorten; kroeskarper en juveniele snoek.

De *grote modderkruiper* komt met name voor in stilstaande wateren. Belangrijk is de aanwezigheid van zachte bodems en goed ontwikkelde water- en oevervegetaties. In watergangen met veel oevervegetatie en weinig andere vissoorten kan de soort een hoge dichtheid bereiken. De *kleine modderkruiper* komt voornamelijk voor op ondiepe plekken met een rijke begroeiing van hogere waterplanten en een zandbodem of een zachte, laag bodemslib. De *bittervoorn* komt voor in langzaam stromende en stilstaande wateren. De aanwezigheid van zoetwatermosselen is een voorwaarde. De soort wordt vooral aangetroffen in plantrijke oeverzones in helder water.

Tijdens het visonderzoek zijn bovengenoemde soorten niet aangetroffen. Het ontbreken van voldoende waterplanten langs de oevers is hier een mogelijke oorzaak van. Op de locaties waar enige bedekking van waterplanten aanwezig was werden alleen algemeen, niet beschermde, soorten aangetroffen; zeelt, driedoornige en tiendoornige stekelbaars, blank- en rietvoorn en snoek. Nabij de Boezemlaan, net buiten het onderzoeksgebied, werd een zeldzame kroeskarper gevangen. Deze niet beschermde Rode Lijstsoort (kwetsbaar) kan zich handhaven onder extreme omstandigheden, zoals bijna uitdroging, lage temperaturen en zuurstofloosheid.

Het overgrote deel van de watergangen wordt gedomineerd door rhizofyten met drijvende bladeren: waterlelie, gele plomp, kikkerbeet en watergentiaan. Vanaf de oevers zijn op enkele plaatsen velden van waterdrieblad aanwezig. Onder dergelijke drijvende bladeren kan een weelderige plantengroei zich slecht ontwikkelen, wegens gebrek aan zonlicht. Daarnaast zijn in het onderzoeksgebied weinig tot geen natuurlijke oeverzones aanwezig. Een dergelijke geleidelijk overgang van land naar water is noodzakelijk voor een goede oevervegetatie. De watergangen in het onderzoeksgebied zijn meestal voorzien van

oeverbeschoeiingen, waarna het bodemprofiel meteen de diepte in duikt (circa één tot twee meter). In dergelijke profielen en diepten kunnen oever- en waterplanten niet goed tot ontwikkelingen komen. Daarnaast zijn in de watergangen vrij forse schubkarpers aangetroffen die met hun 'graasgedrag' de bodem omwoelen en waterplanten eten en lostrekken.

De beschermde soorten kunnen in dergelijke watergangen niet goed gedijen. Door de grote hoeveelheid aan concurrerende vissen in het onderzoeksgebied en het gebrek aan goed ontwikkelde oever- en watervegetaties is het voorkomen van de grote modderkruiper niet waarschijnlijk. Ook de kleine modderkruiper zal in de vrij diepe watergangen met dikke sliblaag geen goed leefgebied vinden. Het ontbreken van een weelderige watervegetatie en grote zoetwatermosselen, maakt het gebied ook ongeschikt voor de bittervoorn.

3.6 Broedvogels

Tijdens de veldbezoeken is gekeken naar het voorkomen van (broed)vogels in het onderzoeksgebied. De percelen worden voornamelijk gebruikt als kwekerij van planten. Tussen en op deze percelen zijn veel overhoekjes en bosschages aanwezig die geschikt zijn voor algemeen voorkomende broedvogels.

Foto 3-5: Broedende knobbelzwaan en bosschages in het onderzoeksgebied.

In Tabel 3-1 zijn de waargenomen vogelsoorten weergegeven. In totaal zijn 31 soorten waargenomen in het onderzoeksgebied. Deze soorten komen niet allemaal tot broeden in het gebied, maar gebruiken het als foerageergebied. Voorbeelden hiervan zijn o.a. de kauw, ekster, blauwe reiger en spreeuw. Deze soorten broeden elders in de omgeving van Boskoop en het onderzoeksgebied. Van de overige soorten is met enige zekerheid te stellen dat ze in 2009 in het onderzoeksgebied tot broeden zijn gekomen. Het gaat dan met name om algemeen voorkomende struweelbroeders, zoals de winterkoning, koolmees, heggenmus en merel. Deze soorten stellen weinig eisen aan hun broed- en leefhabitat dan een beschutte omgeving en voldoende voedsel.

In het onderzoeksgebied zijn geen bijzondere soorten aangetroffen waar tijdens de ontwikkeling van Waterrijk West extra rekening mee moet worden gehouden. De huismus is de enige Rode Lijstsoort (gevoelig) die is aangetroffen tijdens het veldwerk. Gezien de biotoopeisen van deze soort is uitgesloten dat de soort tot broeden komt in het onderzoeksgebied. De huismus gebruikt het gebied om te foerageren.

Tabel 3-1: Aangetroffen (broed)vogels in het onderzoeksgebied Waterrijk West.

Soort	Soort
Blauwe reiger	Rietgors
Braamsluiper	Roodborst
Ekster	Scholekster
Fuut	Soepeend
Heggenmus	Spreeuw
Houtduif	Tjiftjaf
Huismus	Turkse Tortel
Kauw	Vink
Kneu	Waterhoen
Knobbelzwaan	Wilde eend
Koolmees	Winterkoning
Kuifeend	Witte kwikstaart
Meerkoet	Zanglijster
Merel	Zwarte kraai
Pimpelmees	Zwartkop
Putter	

4 Effectbeoordeling

Uit het onderzoek is gebleken dat in het onderzoeksgebied enkele beschermde soorten te verwachten zijn. Hoe hiermee om te gaan wordt verwezen naar de natuurtoets (Van Oirschot-Beerens, 2006). Hieronder wordt voor de onderzochte soorten de mogelijke consequenties en mitigerende maatregelen aangegeven.

4.1 Groene glazenmaker

De groene glazenmaker is niet aangetroffen tijdens het onderzoek in 2009. Gezien de lage krabbescheerdichtheid is het niet aannemelijk dat deze soort voorkomt in het onderzoeksgebied. Effecten op deze soort zijn dan ook uit te sluiten.

4.2 Ringslang

De ringslang is niet aangetroffen tijdens de veldbezoeken in 2009. Het intensieve gebruik van de percelen en de steile beschoeiing biedt geen geschikt leefgebied voor deze reptiel. Effecten op deze soort zijn dan ook uitgesloten.

4.3 Rugstreepad

De rugstreepad is niet aangetroffen in het onderzoeksgebied in 2009. Het ontbreken van pioniersituaties en het veelvuldig voorkomen van andere concurrerende amfibieën kan hier een oorzaak van zijn. Echter, aangezien de rugstreepad in de omgeving van het onderzoeksgebied voorkomt is het raadzaam hier rekening mee te houden tijdens het bouwrijp maken.

Bij het eventueel aanbrengen van een zandpakket voor de voorbelasting wordt het onderzoeksgebied aantrekkelijk gemaakt voor deze zeer mobiele amfibiesoort. Indien mogelijk het zandpakket laat in het seizoen aanbrengen (bij voorkeur in oktober - november), hierdoor wordt voorkomen dat rugstreepadden het zandpakket kunnen gebruiken als overwinteringsplaats. Wanneer het zandpakket eerder in het seizoen aangebracht wordt, dienen waterplassen die mogelijk op het zandpakket ontstaan voorkomen te worden. Ondiepe waterplassen zijn geschikt als voortplantingsplaats voor de rugstreepad die zich tot eind augustus kan voortplanten. Bovengenoemd maatregelen dienen ter voorkomen van de rugstreepad in het onderzoeksgebied.

4.4 Vissen

De beschermde vissoorten, grote modderkruiper, kleine modderkruiper en bittervoorn zijn niet aangetroffen in het onderzoeksgebied in 2009. Effecten op deze soorten zijn dan ook uitgesloten.

4.5 Broedvogels

In het onderzoeksgebied zijn diverse algemeen voorkomende vogelsoorten aangetroffen, waarvan een groot deel in het gebied tot broeden komen.

In het algemeen kan worden gesteld dat de ontwikkeling Waterrijk West tijdens het broedseizoen (globaal 15 maart –eind juli) sterke negatieve effecten heeft op de meeste vogelsoorten door vernietiging van broedplaatsen en verstoring van de reproductie. Wettelijk gezien wordt daarom ook geen ontheffing verleend indien (broed)vogels worden verstoord.

De effecten op (broed)vogels in het onderzoeksgebied en de directe omgeving kunnen beperkt blijven, indien werkzaamheden in de periode september - maart aanvangen. Op deze manier is sprake van een permanente verstoring, voordat vogels tot broeden komen. Door deze verstoring zullen (broed)vogels het onderzoeksgebied mijden als broedplaats.

Conform de 'Algemene zorgplicht' is het van belang om voor het broedseizoen het struweel en andere vegetaties te verwijderen, hierdoor zijn geen effecten op (broed)vogels tijdens het broedseizoen. Indien de werkzaamheden starten na het broedseizoen, dient vooraf het plangebied doorzocht te worden op mogelijk broedvogels met late legsels. Deze legsels mogen niet worden verstoord, ook niet na het broedseizoen.

5 Conclusie

5.1 Conclusie

Kort samengevat is de conclusie van het naderonderzoek dat zich in het onderzoeksgebied *geen* strikt beschermde diersoorten bevinden die de voorgenomen ontwikkeling van het gebied Waterrijk West tot woonlocatie wezenlijk kunnen beïnvloeden. In het kader van te doorlopen juridisch-planologisch procedures zijn er vanuit fauna geen belemmeringen voor de ontwikkeling van het gebied.

Een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet is niet noodzakelijk voor de uitvoering van de toekomstige werkzaamheden.

6 Literatuur

Anonymus, 2003. Het leefgedrag van de Ringslang in het Natuurreservaat De Zegge (1981-2002).

Coelen van der, J.E.M (red), 1992. Verspreiding en ecologie van amfibieën en reptielen in Limburg. Stichting Natuurpublicaties Limburg, Maastricht. Stichting RAVON, Nijmegen.

De Vries, H.H. & R. Ketelaar, 2003. De groene glazenmaker in Zuid-Holland. Rapport VS2003.18. De Vlinderstichting, Wageningen.

Lenders, H.J.R., C.C.H. Marijnissen & R.P.W.H. Felix, 1993. Waarnemen en herkennen van amfibieën en reptielen in het veld. Uitgave van de Stichting RAVON, Nijmegen.

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. Buiten aan het werk? Houd tijdig rekening met beschermde planten en dieren.

Van Dijk A.J. 2004. Handleiding Broedvogel Monitoring Project (Broedvogelinventarisatie in proefvlakken). SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.

Van Eekelen, R. & A.H. van den Berg, 2006. De Grote Modderkruiper in het rivierengebied. De Levende Natuur - jaargang 107 - nummer 5.

Van Oirschot-Beerens, L., 2006. Natuurtoets Waterrijk West te Boskoop. Oranjewoudrapportnr: 166768, 23 oktober 2006.

Internet:

www.natuurloket.nl

www.ravon.nl

www.waarneming.nl

